

JACK LONDON

ÂDEM'DEN
ÖNCE

Çeviri: PINAR KÜR

JACK LONDON
ÂDEM'DEN
ÖNCE

Before Adam, Jack London

© 1981, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 1981

11. basım: Kasım 2018, İstanbul

Bu kitabın 11. baskısı 1000 adet yapılmıştır.

Kapak uygulama: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak resmi: [iStockphoto.com](https://www.istockphoto.com) / Alexander Ishchenko

Kapak baskı: Saner Basım Hizmetleri San. ve Tic. Ltd. Şti.

Maltepe Mah. Litros Yolu 2. Matbaacılar Sit. No: 2/4 2BC 3/4

Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 35382

İç baskı ve cilt: Arı Matbaası

Davutpaşa Cad. Emintaş Kâzım Dinçol San. Sit. No: 81/39,

Topkapı, İstanbul

Sertifika No: 31900

ISBN 978-975-510-585-7

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789755105857

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 31730

JACK LONDON
ÂDEM'DEN
ÖNCE

ROMAN

İngilizce aslından çeviren

Pınar Kür

♥can

Jack London'ın Can Yayınları'ndaki diğer kitabı:

Denizin Çağrısı, 1982

Vahşetin Çağrısı, 2007

Katıksız Sevgi, 2011

Beyaz Diş, 2011

Demir Ökçe, 2012

Martin Eden, 2014

Suikast Bürosu, 2015

Meksikalı, 2016

JACK LONDON, 1876'da San Francisco'da doğdu. Kendi kendini eğitti ve 1897'de Klondike bölgesinde altın arayanlara katıldı. Klondike'tan döndükten sonra, şansını bir kez de yazarlıkta denemeye karar verdi. Otobiyografik romanı *Martin Eden*'da yansıttığı gibi, yazar olabilmek için olağanüstü bir çaba harcadı. İlk kitabı *Kurt Kanı* geniş bir okur kitlesine ulaştı. 17 yıl içinde *Vahşetin Çağrısı*, *Beyazdiş*, *Deniz Kurdu*, *Demir Ökçe* gibi yapıtlarının sayısı 50'yi buldu ve ABD'nin en çok kazanan yazarı oldu. Jack London, 1916'da California'da öldü.

PINAR KÜR, Bursa'da doğdu ama hiç orada oturmadı. Çocukluğu Anadolu'nun çeşitli kentlerinde ve Londra'da geçti. On üç yaşında gittiği ABD'de beş yıl kaldı. Ortaöğrenimini New York'ta tamamladı, yükseköğrenimine yine orada başladı. İstanbul'da Robert Kolej Yüksek Okulu'nu bitirdikten sonra beş yıl Paris'te yaşadı. Sorbonne Üniversitesi'nde, Karşılaştırmalı Edebiyat Kürsüsü'nde doktora yaptı. Yurda döndükten sonra Devlet Tiyatrosu'nda çalışmaya başladı. Çeşitli gazete ve dergilerde tiyatro eleştirileri yazdı. 1984'te *Akışı Olmayan Sular* adlı öykü kitabıyla Sait Faik Hikâye Armağanı'nı kazandı. İstanbul Bilgi Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesi'nde öğretim üyeliği yaptı.

I

Resimler! Resimler! Resimler! İşin aslını öğrenmeden önce hep merak ederdim düşlerimi altüst eden o binlerce resmin nereden geldiğini. Gündüzki gerçek yaşantım içinde bu resimlere benzeyen hiçbir şey görmemiştim çünkü. Çocukluğumun bitmez tükenmez bir işkence, düşlerimin bir kâbuslar dizisi olmasına yol açan bu imgeler, bir süre sonra öbür insanlardan ayrı, doğadışı ve lanetlenmiş bir kişi olduğuma inandırdılar beni.

Mutluluğu yalnızca gündüzleri –o da belli bir ölçüde– tadabiliyordum. Gecelerime korkunç bir korku egemendi –hem de ne korku!– Dünyada yaşamış, yaşayacak hiçbir insanın böylesine derin, böylesine anlaşılmaz bir korku duymadığından emin olduğumu söylersem durumumu abartmış sayılmam. Çünkü benim korkum çok uzak bir geçmişin korkusuydu. Genç Dünya’da, hem de Genç Dünya’nın en gençliğinde duyulan korku. Kısacası benim korkum, Orta Pleyistosen (ya da Dördüncü Çağ) olarak bilinen çağda yaşayanların çektikleri korkuydu.

Ne demek istiyorum, öyle mi? Evet, düşlerimin özelliklerini ayrıntılı olarak anlatmaya başlamazdan önce bir açıklamanın gerekli olduğunu görüyorum. Yoksa benim çok iyi bildiğim, anladığım bazı şeylerin sizin için hiçbir anlamı olamaz. Bu satırları yazarken, öteki dünya-

nın bütün varlıkları, bütün olayları, birbirini kesiksiz izleyen bir görüntüler dizisi olarak geçiyor gözlerimin önünden; ancak bütün bunların sizin için anlamsız, ipsiz sapsız şeyler olacağını da pek iyi biliyorum.

Sarkikkulak'ın dostluğu, Tezayak'ın sıcak çekiciliği, ya da Kızılgöz'ün kokunç tutkusu ve atavizmi örneğin. Ne anlamı var bunların sizin için? Öte yandan Ateş Adamları'nın ya da Ağaç Adamları'nın yaşantısı, yarı-insan sürülerinin bir araya geldikleri zaman çıkardıkları acayip sesler de bir şey diyemez sizlere. Uçurum kenarlarındaki serin mağaraların huzurunu bilemezsiniz siz. Akşam oldu mu tam bir sirk havasına bürünen su içme yerlerinin canlılığını duyamazsınız. Sabah rüzgârının ağaç tepelerinde dolaşanlara nasıl çarptığını, ağzınızın içinde eriyen körpe ağaç kabuklarının tadını da bilemezsiniz.

En iyisi siz de benim gibi yapın ve benim çocukluğumdan başlayarak girin konuya. Küçük bir çocukken öbür küçük çocuklardan ayrı bir yanım yoktu pek –gündüz saatlerinde tabii–. Uyku saatlerinde ise değişiyor, hiç kimseye benzemez, herkesten ayrı bir yaratık oluyordum. Kendimi bildiğimden beri uyku anlatılmaz bir dehşet dönemiymi ben için. Düşlerimde mutlu olduğum pek enderdi. Genellikle korku doluydu düşlerim –hem de öyle anlaşılmaz, öyle yabancı bir korku ki– oturup üzerinde düşünmeme, anlamaya çalışmama olanak yoktu. Gündüzleri geçirdiğim korkularla en ufak bir ilintisi yoktu gecelerimi zehir eden korkuların. Gecelerime egemen olan korkunun, başımdan geçen olayları tümüyle aşan bir niteliği vardı.

Örneğin, bir kent çocuğuydum ben. Dağlar tepeler hiç bilmediğim, görmediğim yerlerdi. Buna karşın düşlerimde kent ya da kentle ilgili hiçbir şey görmezdim; hiçbir düşümde bir ev gördüğümü hatırlamıyorum. Üstüne üstlük kendi türümden olan hiçbir insan, düşlerimin o

karanlık duvarını delip içeri girememiştir. Ağaç denilen nesneyi yalnızca parklarda, bir de resimli kitaplarda görmüş olan ben, uykumda bitmez tükenmez ormanlarda gezerdim. Üstelik bu düşsel ağaçlar öyle belli belirsiz biçimlerde değillerdi. Son derece belirli, parlak ve ayrıntılı görüyordum onları. Her dalı, her ufak sürgünü, her ayrı yaprağı bir bir tanıyordum.

Uyanık yaşamımda ilk kez meşe ağacını görüşümü çok iyi hatırlıyorum. Yapraklara, dallara, budaklara, yumrulara bakarken aynı türden ağaçları uykumda sayısız kereler görmüş olduğum, sinir bozucu bir canlılıkla kafama dank etti. Yaşamımın daha sonraki dönemlerinde ladin, porsuk, huş, defne gibi ağaçları ilk kez gördüğümde de hiç yadırgamamış, hemen tanıdım. Bu ağaçların hepsini daha önceden görmüştüm çünkü, hâlâ da her gece düşlerimde görüyordum.

Sizin de fark etmiş olacağınız gibi düş görmenin temel yasalarına aykırıdır bu dediklerim. Herkes bilir; kişi düşünde, ancak daha önce, gündüzki yaşamı içinde görmüş olduğu şeyleri ya da bunların karışımlarını görür. Ne var ki, benim tüm düşlerim bu kuralı altüst etmiştir. Düşlerimde gündüzün görüp bildiğim hiçbir şeyi görmezdim. Geceki yaşamım ile gündüzki yaşamım arasında dağlar kadar fark vardı; bu ikisinin benden başka hiçbir ortak yanı yoktu.

Çocukluğumun oldukça erken bir döneminde, fındık fıstık gibi şeylerin bakkaldan; çilek, dut ve benzeri yemişlerin manavdan alındığını öğrenmiştim; ancak, bu bilgiyi edinmezden çok daha önce de düşlerimde fındık fıstığı ağaçlardan toplayıp yediğimi ya da ağaç altlarına düşmüş olanları topladığımı, aynı şekilde yemişleri çalılıklar arasından bulup çıkardığımı hatırlıyorum. Oysa bu, günlük deneylerimin tüm ötesindeydi.

Sofraya ilk kez yabanmersini geldiği günü çok iyi

anımsıyorum. O zamana dek hiç yabanmersini görme-
miştim, ama tabak dolusu yemişi görür görmez bataklık-
larda dolaşarak tıka basa yabanmersini yediğim düşlerin
anısı canlanıverdi kafamda. Annemin önüme koyduğu
tabaktan bir kaşık aldım, daha kaşığı ağzıma götürme-
den yabanmersininin ne gibi bir tadı olacağını biliyor-
dum. Yanılmamıştım da. Uykumda, binlerce kez duydu-
ğum aynı buruk tattı bu.

Ya yılanlar? Daha yılan diye bir hayvanın varlığın-
dan haberim bile yokken, uykumu zehir ediyordu bu ya-
ratıklar. Ormanın açıklık yerlerinde pusuda beklerler,
üzerime saldırmaya çalışırlar, ayaklarıma sarılırlar ya da
kuru otlar arasından tıslayarak kaçarlardı; kimi zaman da
beni taa ağaç tepelerine kadar kovalarlar, parlak gövdeleri-
ni ağaca sararak çıkarlar, beni daha yükseklere, en ince
dallara tırmanmaya zorlarlardı. Ayağımın altında çatırda-
yan dalların sesini, yerden baş döndürücü uzaklığımla ha-
tırladıkça titrerim. Yılanlar! çatallı dilleri, boncuk gözleri
ve parlayan pullarıyla; tıslamaları ve çingiraklarıyla kâ-
buslarımda cirit atan yılanlar! İlk kez sirke gittiğim gün
yılan oynatan sihirbazın becerilerini gördüğümde, gece-
lerimi korkuyla dolduran bu yaratıkların çok eski bir ar-
kadaşı, daha doğrusu düşmanıydım.

Ah, o bitmez tükenmez ormanlar! O dehşet dolu
karanlıklar! Ben, zavallı küçük yaratık, bir av hayvanı gibi
titrek, tedirgin, her an tetikte, hayatımı kurtarmak için
her an delice bir koşu koparmaya hazır durumda yıllar,
belki de yüzyıllar boyu dolaştım durdum ormanlarda.
Ormanda yaşanan her türlü vahşetin kurbanı olabilirdim
çünkü; ava çıkan canavarlardan kaçarken aklınızın ala-
mayacağı türden korkular geçirirdim.

Beş yaşındayken ilk kez sirke götürdüler beni. Eve
döndüğümde hastalanmıştım. Yanlış anlamayın, fazla
çekirdek yiyip gazoz içmekten değil. Hayvanların bulun-

duğu çadıra girdiğimizde, boğuk bir kükreme sarstı her yanı. Elimi babamın elinden kurtarır kurtarmaz deli gibi kaçtım dışarı. Bir sürü insana çarptım, yere düştüm; bu arada dehşet çığlıklar atıyordum elbet. Babam beni yakaladı ve yatıştırmaya çalıştı. Kükremeye hiç aldırış etmeyen kalabalığı gösterdi bana, korkulacak bir şey olmadığını anlattı.

Gene de korkudan titreyerek ve babamın binbir ısrarı sonucunda yaklaştım aslanın kafesine. Ah, görür görmez tanıdım onu. Hayvan! En korkunç hayvan! O anda düşlerimden kalma anılar parladı beynimin içinde. Yüksek otlar üzerine ışyan öğle güneşi, sessiz sessiz otlayan yaban öküzü ve birden ikiye ayrılan otlar arasından fırlayan esmerhayvan... Öküzün sırtına atlayışı, haykırışlar, böğürmeler; çığnemen, kırılan kemiklerin çıkardığı sesler ya da başka bir gün, su çukurunun serin sessizliği içinde dizlerine kadar suya girmiş bir yaban atının dalgın dalgın su içişi, derken esmerhayvanın –her zaman, her zaman o esmerhayvan– bir sıçrayışı, yaban atının kişnemeleri, çırpınmaları ve gene çığnemen, kırılan kemiklerin çıkardığı sesler; daha başka bir gün, alacakaranlıkta, gün sonunun kederli sessizliğini birdenbire yırtan boğuk, korkunç bir kükreme; sanki kıyametin habercisi... Hemen ardından da yankılanan çılgin çığlıklar, ağaçların arasından gelen korkulu uğultular ve ben korkudan titreyen, ağaçların arasında çığlık çığlığa haykıranlardan biri olan ben...

Onu öyle demir parmaklıklar arasında çaresiz ve zavallı bir durumda görünce deliye döndüm. Ona baka baka dişlerimi gıcırdattım, hopladım zıpladım, kimsenin anlayamayacağı bir şekilde haykırarak alay ettim onunla; yüzümü binbir türlü, o eski zamanlardaki biçimde buruşturdum. O da karşılık verdi tabii. Bana ulaşabilmek için parmaklıklara saldırdı, güçsüz bir öfkeyle kükredi durdu. Eveet, tanımıştı beni, çok iyi tanımıştı hem de.

Çünkü çıkardığım sesler o eski zamanların sesleriydi ve esmerhayvan anlıyordu dediklerimi.

Anam babam korktular benden. “Çocuk hastalandı,” dedi annem. “Sinir krizi,” dedi babam. Gerçeği hiçbir zaman söylemedim onlara. İşin aslını hiçbir zaman öğrenmediler. Daha o zamandan, bu acayip özelliğim konusunda çekingen davranmaya başlamıştım. Daha sonraları kişilik bölünmesi olarak nitelendirdiğim bu durumu yalnızca kendime saklamam gerektiğini anlamıştım herhalde.

O gece bir de yılan oynatıcısını gördüm, o kadar. Apar topar eve götürdüler beni; sinirli, saçma sapan sayıklar bir durumda. Düşlerimdeki o gizli yaşamımın günlük yaşamımı da istilaya kalkması hasta etmişti beni.

Bu konudaki çekingenliğimden söz etmiştim ya, ömrümde bir kez, yalnızca bir tek kez, düşlerimin acayip dünyasının kapısını araladım birine. O da bir çocuktu –en yakın arkadaşımdaydı hem de–. İkimiz de sekiz yaşlarındaydık. Düşlerime dayanarak, bir zamanlar içinde yaşamış olduğumu sandığım o eski, yitmiş dünyadan sahneler canlandırmaya çalıştım ona. Genç Dünya’nın dehşetinden, Sarkıkkulak’la olan arkadaşılığımın ve oynadığımız oyunlardan, toplanıp bağırış çığırışlarımızdan, Ateş Adamları’ndan ve onların inlerinden söz ettim. Arkadaşım bana güldü, alay etti. Hayaletler, gece gezen ölümler hakkında masallar anlattı gülererek. Ama her şeyden çok hayal gücümün zayıflığına güldü sanıyorum. Düşlerimde başımdan geçen daha başka şeyler anlattım; ben açıldıkça o daha çok güldü. Bütün anlattıklarımın doğru olduğuna yemin ettim. Bu kez bana garip garip bakmaya başladı. Üstelik anlattıklarımı karman çorman edip, her şeyi birbirine karıştırarak öteki arkadaşlarımıza da aktardı. Bir süre sonra hepsi bana tuhaf tuhaf bakmaya başladılar.

Acı bir deneydi bu, ama dersimi aldım. Anladım ki

ben öbür insanlardan farklıydım. Onların akıl erdiremeyecekleri kadar anormal olduğumu ve başımdan geçenleri anlatmakta direnirsem bunun, öbür insanlarla aramdaki ilişkilerde anlaşmazlıktan başka bir şey yaratmayacağını anladım, sustum. Herkes hayaletlerden, cinlerden, perilerden söz ederken ben sustum. Kendi kendime, acı acı gülümsedim hem de. Yaşadığım korku gecelerini düşündüm. Biliyordum ki benimkiler hep gerçek şeylerdi. –günlük yaşantım kadar gerçek–. Uydurma gölgelerle, saçma sapan hayaletlerle işim yoktu benim.

Umacıları, kötü yürekli gulyabanileri düşünmek en ufak bir korku vermiyordu bana. Çok yükseklerden, yapraklı dallar arasından düşmek, bağırıp çağırarak kaçarken üstüme atlayan yılanlardan kurtulmaya çalışmak, ormanın açıklık yerlerinde ardıma düşen yabanköpeklerinden kaçmak... Gerçek, somut korkulardı bunlar. Hayal ürünü değil, gerçektiler. Yaşayan, et, ter, kan kokan şeylerdi. Yatağımı umacılar, gulyabanilerle paylaşmak; çocukluğum boyunca ve hatta şimdi, yetişkin halimde bile uykumu paylaşan korkunç yaratıklarla yaşamaktan çok daha kolay, çok daha rahat olurdu kuşkusuz.

2

Daha önce de söyledim ya, düşlerimde tek bir insanoğlu görmedim. Bu özelliği pek erken ayrımsamış, kendi türümden varlıkların yokluğunu çok acı bir biçimde duymuştum. Daha minicik bir çocukken bile düşlerimin bütün dehşeti arasında bir insan, bir tek insan görüntüsüne rastlamış olsaydım, korkularımın tümüyle ortadan kalkabileceğine inanmıştım. Yıllar yılı, Tanrı'nın her gecesi bu düşünceye sarılmışımdır. Bir insan, bir tek insan bulabilsem de kurtulsam!

Bu düşünce de hep bana uykumun arasında gelirdi. Bu da benim iki kişiliğimin birbirine karıştığının, yani bölünmüş olan kişiliğimin iki ayrı bölümündeki tek birleşme noktası olduğunun bir kanıtıdır sanırım. Düşlerimdeki kişiliğim, çok eskiden, insanoğlunun bizim bildiğimiz biçimine girmesinden çok önce yaşamıştı; öte yandan gündüz yaşayan kişiliğim, modern insana ait birtakım bilgilerle, hiç değilse insanoğlunun varlığına değin bilgilerle, düşlerimin özüne karışabiliyordu.

Bu kitabı okuyan ruhbilimciler, belki de "kişilik bölünmesi" deyimimin benim kullandığım şekilde kullanılmasına karşı çıkacaklardır. Onların bu deyimi başka yerlerde kullandıklarını biliyorum; ama bu duruma verecek başka ad bulamadığım için dilimizin bu alandaki yetersiz-

liğine bahane olarak sığınıyor ve ister istemez bu deyimii kullanıyorum. Şimdi de bunu ne anlamda kullandığımı açıklamam gerek.

Ancak yetişkin çağa geldikten, hatta üniversiteye başladıktan sonra düşlerimin anlamı ve nedeni konusunda bir ipucu elde edebildim. O zamana kadar anlamsız ve nedensiz kalmışlardı benim için. Ama üniversitede evrim denilen şeyin ne olduğunu öğrendim ve de psikoloji okudum. Bu arada çeşitli ruh halleri ve acayip birtakım deneyler açıklığa kavuştu benim için. Örneğin boşlukta kayma (ya da düşme) düşleri vardır. En yaygın düş olaylarından biridir bu ve hemen herkesin başından geçmiştir.

Hocamın açıkladığına göre ırksal bir anıymış bu. O pek uzaktan akraba olduğumuz Ağaç Adamları'ndan kalmamış. Ağaçlarda yaşayan bu yarı-insanlar için yüksekte düşme tehlikesi çok büyük ve somut bir korkuymuş. Birçokları böyle bir düşme sonucu can vermişler; hemen hepsinin başından da korkutucu düşme olayları geçmiş; hayatlarını ancak alçak dallara tutunarak kurtarabilmişler.

Bu şekilde son dakikada önlenen korkunç bir düşüş, büyük bir şok yaratmış. Bu şok da birtakım molekülse değişimlere yol açmış. Bu değişimler sonraki kuşakların beyin hücrelerine aktarılmış ve kısaca ırksal anılar haline gelmişler. Yani siz ya da ben, uykuda ya da tam uykuya dalacağımız sırada boşlukta düşer gibi olup da yere değmezden bir saniye önce yerimizden sıçradığımız zaman, ağaç tepelerinde yaşamış olan dedelerimizin başına gelenleri hatırlamaktan başka bir şey yapmıyoruz. Beyin hücrelerinde meydana gelen değişimler bu duyguyu kalıtımsal hale getirmiş.

Bunda şaşılacak bir şey yok –bir yerde içgüdü gibi bir şey–. Zaten içgüdü dediğimiz nedir ki? Kalıtımsal ha-

le gelmiş birtakım eski alışkanlıklar, o kadar. Burada dikkate alınacak bir şey var. Hepimizin pek iyi tanıdığı o boşlukta düşme olayında hiçbirimiz yere çarpmayız. Yere çarpmak demek, öbür dünyayı boylamak demektir çünkü. Ağaçgezen dedelerimiz arasında düşüp de yere çarpmış olanlar hemen ölmüşler elbette. Bu düşüşün getirdiği şok onların da beyin hücrelerinde yer etmiştir kuşkusuz; ne var ki hemen öldükleri için çoluk çocuğa karışıp da bu değişimi onlara aktaracak fırsatları olmamıştır. Bizler, düşüp de yere çarpmayan ağaçgezenlerin yeni kuşaklarıyız; onun için de düşlerimizde yere çarpmadan uyanırız.

Şimdi gelelim kişiliğin bölünmesine. O boşlukta düşme duygusunu uyanık olduğumuz zaman duymayız. Günlük yaşantımızda başımızdan geçmez bu deneyim. Demek ki uykuda düşen, büsbütün ayrı ve de böyle bir düşme deneyimi geçirmiş bir kişidir. Nasıl gündüzki kişiliğimiz, günlük yaşamda başımızdan geçen olayları hatırlarsa, bu ikinci kişiliğimiz de geçmiş irksal deneyleri hatırlamaktadır.

Düşüne düşünce bu noktaya geldiğimde, durumu kavramaya başladım. Derken, birdenbire göz kamaştırıcı parlaklıkta bir ışık yandı kafamda sanki. O zamana dek acayip, inanılmaz, doğadışı ve olasız görünen düşlerim birden aydınlığa, açıklığa kavuştu. Anladım ki uyurken yaşayan gündüzki kişiliğim değil de tümüyle ayrı ve değişik bir kişilikti. Ve de bu kişilik daha başka, daha değişik bir deneyimler dağarcığına, bu deneyimlerin anılarına sahipti düşlerimde gördüğüm kadarıyla.

Peki, neydi, kimdi bu kişi? Gezegenimiz üzerinde ne zaman yaşamış, o acayip deneyimler dağarcığını ne zaman derlemiştir? Bu soruların karşılığını düşlerimde bulabilirdim aslında. Çok eskiden yaşamıştı o; dünya daha çok gençken, Orta Pleyistosen dediğimiz çağda yaşa-

mıştı. Ağaçlardan düşmüşse de yere çarpmadan kurtulduğu için ölmemişti. Kükreyen aslanların karşısında korkudan tir tir titremiş, vahşi hayvanlar tarafından kovalanmış, öldürücü yılanların saldırısına uğramıştı. Kendi türünden yaratıklarla bir araya gelmiş, onlarla birlikte lallak da etmişti. Kendisinden ayrı bir toplulukta yaşayan Ateş Adamları tarafından tartaklanmıştı da.

Burada bana karşı çıktığınızı duyar gibi oluyorum: “Peki, bu ırksal anılardan bizde neden yok?” diye soruyorsunuz değil mi? “Madem ki,” diyorsunuz, “bizim de belli belirsiz bir başka kişiliğimiz var, madem ki biz de boşlukta kayma düşleri görecektik kadar hatırlıyoruz eski dünyayı; öyleyse neden senin hatırladıklarını hatırlamıyoruz?”

Cevap yerine bir başka soru sorayım size. Neden iki başlı danalar doğuyor? Diyorsunuz ki, iki başlı dana bir hilkat garibesidir. Öyleyse ben de diyorum ki, benim ırksal anılarımın bu denli geniş ve tamam olması, benim ikinci kişiliğimin böylesine gelişmiş olması da bunun gibidir. Yani, ben de bir hilkat garibesiyim.

Biraz daha açıklayayım: En yaygın ırksal anı, boşlukta kayma düşüdür demiştik. Çoğu insanın ikinci kişiliği belli belirsiz bir şeydir zaten. Bu kişiliğin tek anısı boşlukta düşme olayıdır. Ama birçoğumuzun ikinci kişiliği daha belirli olabilir. Birçoğumuz havada uçma düşleri, canavarlar tarafından kovalanma düşleri, renkli düşler, soluksuz kalıp boğulma düşleri, yılanlı düşler görürüz. Kısacası adı geçen ikinci kişiliğin kalıntıları az çok hepimizde vardır; kimimizde hemen hemen silinmiş gibiyse de kimimizde çok daha belirgindir bu. Demek ki kimimizin ırksal anıları daha güçlü, daha tamamdır.

Bütün sorun, insanın o ikinci kişiliğe hangi derecede sahip olduğudur. Bu derece bende çok yüksek. İkinci kişiliğimle gerçek kişiliğim hemen hemen aynı güçteler. Dediğim gibi, bu konuda bir hilkat garibesiyim ben.

Bazı kişilerde dünyaya ikinci kez gelmiş oldukları duygusunu uyandıran birtakım deneylerin de aslında bu ikinci kişiliğin –ama benimki kadar güçlü olmayan bir ikinci kişiliğin– bir belirtisi olduğuna inanıyorum. Bu kişiler için son derece akla yatkın ve bir yerde anlaşılması kolay bir varsayım bu. Günlük yaşamlarında hiç görmedikleri sahneleri gördükleri, çok eskiden yapıldığı belli olan bazı şeyleri yaptıklarına değin anıları olduğu zaman akla gelen en kolay açıklama, daha önceden yaşamış olduklarıdır.

Bence bu kişiler çok önemli bir yanılgıya düşüyorlar. Kendi içlerindeki ikiliğin farkına varamıyorlar. İkinci bir kişilikleri olduğunu bilemediklerinden, iki kez dünyaya gelmiş bir tek kişilikleri olduğunu sanıyorlar.

Dediğim gibi, yanlış bu. Dünyaya ilk kez gelmek diye bir şey söz konusu olamaz. Örneğin, ben kendimi Genç Dünya'nın ormanları arasında dolaşırken görüyorum düşümde; ama gördüğüm ben değil aslında; sanki benimle çok uzaktan ilgisi olan bir parçam. Tıpkı benimle daha yakından ilgisi olan babam ya da büyük babam gibi... Benim bu ikinci kişiliğim eski bir insan, dedelerimin dedesi insan türünün ilk örneklerinden biri. Onun dedelerinin dedesi ise ilk kez el ve ayak parmakları gelişip de ağaca tırmanmayı başaran yaratıklardan biri.

İçinizi sıkımsak pahasına da olsa, bir kez daha söylemek zorundayım. Beni bu konuda bir hilkat garibesi diye kabul etmelisiniz. Çok geniş ırksal anılarım olmakla da kalmamışım yalnızca. Aynı zamanda dedelerimden birinin, çok eskiden yaşamış bir yarı-insanın bütün yaşantısını kapsayan son derece belirli ve sıralı anılarım var. Ama çok seyrek görünen bir şey olmasına karşın aşırı şaşkınlık yaratacak bir durum değil bu.

Şöyle bir uslamlama yapmak yanlış sayılmasa gerek: İçgüdüler birer ırksal anıdır aslında. Güzeel. Demek ki

siz, ben ve hepimiz, bu anıları ana babamızdan alıyoruz. Onlara da kendi ana babalarından kalmış bu anılar. Demek oluyor ki, bunların kuşaktan kuşağa aktarılmasına yarayan bir araç ya da aracı var. İşte bu aracı, Weismann'ın "tohum plazması" diye adlandırdığı şeydir. Irkın tüm evriminin anılarını taşır bu nesne. Bu anılar soluk ve karışıktır ve çoğu kaybolmuştur. Ama bazı germoplazmalar çok ağır bir anı yükü taşımaktadırlar –ya da daha bilimsel konuşmak gerekirse, öbürlerinden daha ataviktirler–; benimki bunlardandı işte. Evet, kalıtsal bir garibeyim ben, atavik bir kâbus, siz ne dersiniz deyin işte; ben varım, yaşıyorum, hayal değil gerçeğim, günde üç öğün yemek yiyorum. Var mı bir diyeceğiniz?

Son olarak; öykümü ayrıntılarıyla anlatmaya başlamazdan önce, bana dudak bükeceklerinden emin olduğum ruhbilimcilere bir çift sözüm var benim de. Diycekler ki onlar, düşlerin bu denli açık seçik olması benim birtakım konular üzerinde çokça durmuş olmamdandır. Yani evrim konusundaki bilgilerim, bilinçaltımda yer etmiş birtakım olaylarla karışarak düşlerime yansıyor onlara göre. Bir kere hiç de çalışkan bir öğrenci değildim. Her zaman sınıfımın sonuncusu olmuşumdur. Spora, bir de –itiraf etmekte bir sakınca yok artık– bilyardoya, derslerden çok daha fazla düşkündüm.

İkincisi: Üniversiteye başlayınca ya değin evrim kuramından falan haberim yoktu. Bununla birlikte bütün çocukluğum ve gençliğim boyunca o eski, o uzak hayatı bütün ayrıntılarıyla yaşamıştım düşlerimde. Ben evrim kuramını öğrenmezden önce, bu ayrıntıların karmakarışık, düzensiz ve anlaşılmasız oldukları doğrudur. Gizli kapıyı açan anahtarın evrim bilgisi olduğunu kabul ediyorum. Her şey bu bilgiyle açıklığa kavuştu; çağdaş ve normal olduğu halde çok uzak geçmişe dönebilen o atavik beynimin bana oynadığı oyunlara bir anlam geldi.

Benim pek yakından tanıdığım, size de anlatmak üzere olduğum bu geçmiş, o kadar eskidir ki, o zamanlar bizim bugün bildiğimiz şekliyle insan yoktu dünyada. Yaşamış olduğum çağ, hayvanın insanlaşmaya başladığı yarı-insanlar çağıydı anladığım kadarıyla.

KLASİKLER

Âdemî'den Önce, konu açısından Jack London'ın öbür yapıtlarından oldukça değişik olmasına karşın, "hava" bakımından yine de onlara benzer. İnsanoglunun çok uzak geçmişini, yarı-insan olduğu dönemi anlatan bu roman, yazıldığı çağın bilimsel verilerine (Darwin'in görüşüne) uygun olduğu kadar, soluk kesici ve anlamlı bir serüven romanıdır da. Her yaşta okura, kendi uzak geçmişini böylesine canlı, böylesine derin bir özdeşleşme yaratarak anlatan bir başka yapıt yoktur. İnsanın insan olma savaşı, Jack London'ın büyük bir ustalıklarla anlattığı bu yırtıcı savaş, coşku verici olduğu kadar acıklıdır da...

